

DİYARBAKIR

Kuzey Mezopotamya'nın

Tarihe Tanık Kenti

Prof. Dr. Halil DEĞERTEKİN

Diyarbakır - 2024

Antik Mezopotamya Haritası M.Ö 3500

DÜNDEN BUGÜNE DİYARBAKIR

- MÖ - 10.000 ERGANİ ÇAYÖNÜ - ORTA PALEOLİTİK ÇAĞ
- 5 - 6.000 ERGANİ ÇAYÖNÜ - İLK YERLEŞİK DÜZEN
(İLK KARMA BESİN EKONOMİSİ TOPLUMU)
- 3.000 - 1260 SUBARU (HURRİ) - İÇ KALENİN YAPIMI
- 1260 - 653 ASUR (EĞİL KALESİ)
- 775 - 736 URARTU - İSKİTLER - MEDLER
- 550 - 331 PERSLER - BÜYÜK İSKENDER - PARTLAR
SASANİLER

DÜNDEN BUGÜNE DİYARBAKIR

M.Ö. 69 - M.S. 395

ROMALILAR SURLARIN YAPIMI

(NİSİBİSTEN 40.000 KİŞİLİK GÖÇ)

M.S. 395 - 639

BİZANSLILAR

639 - 661

MÜSLÜMAN ARAPLAR

661 - 750

EMEVİLER

750 - 869

ABBASİLER - HAMDANİLER

984 - 1085

MERVANİLER

DÜNDEN BUĞÜNE DİYARBAKIR

- 1085 - 1183 MÜSLÜMAN TÜRKLER
SELÇUKLULAR - İNALOĞULLARI
NİSANOĞULLARI
- 1183 - 1232 ARTUKOĞULLARI
- 1232 - 1401 EYYÜBİLER - ANADOLU SELÇUKLULARI
TİMUR
- 1401 - 1507 AKKOYUNLULAR
- 1507 - 1515 ŞAH İSMAİL DÖNEMİ
- 1515 - 1923 OSMANLILAR
- 1923 - TÜRKİYE CUMHURİYETİ

2 - VUE PRISE DE LA ROUTE D'URFA

Berchem-Strzygowski, Amida.

1. Vue de l'enceinte et de l'aqueduc, prise du nord-ouest.

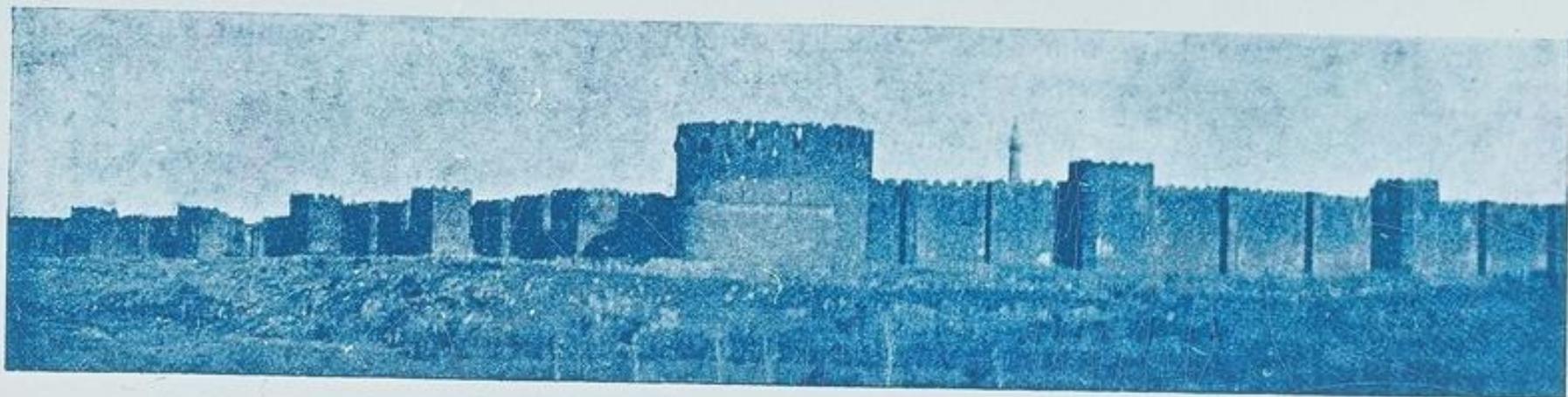
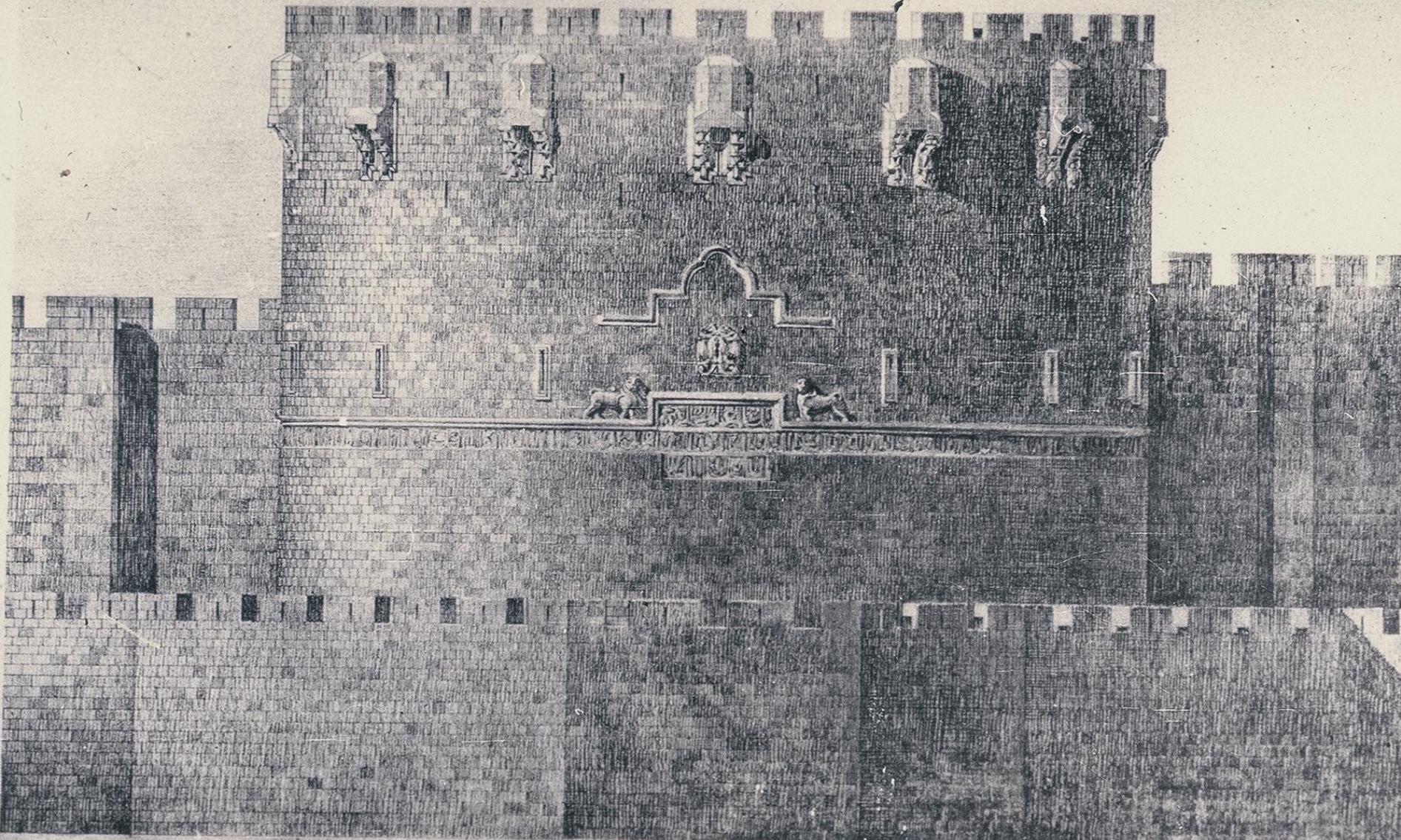

Abb. 219. Dijarbekr, Stadtmauern um den Turm B herum.

1. Inscription n° 29 sur la tour A de l'enceinte.

0 10M. ECHELLE

DIYARBEKIR 1032. STAMBOUL 1036

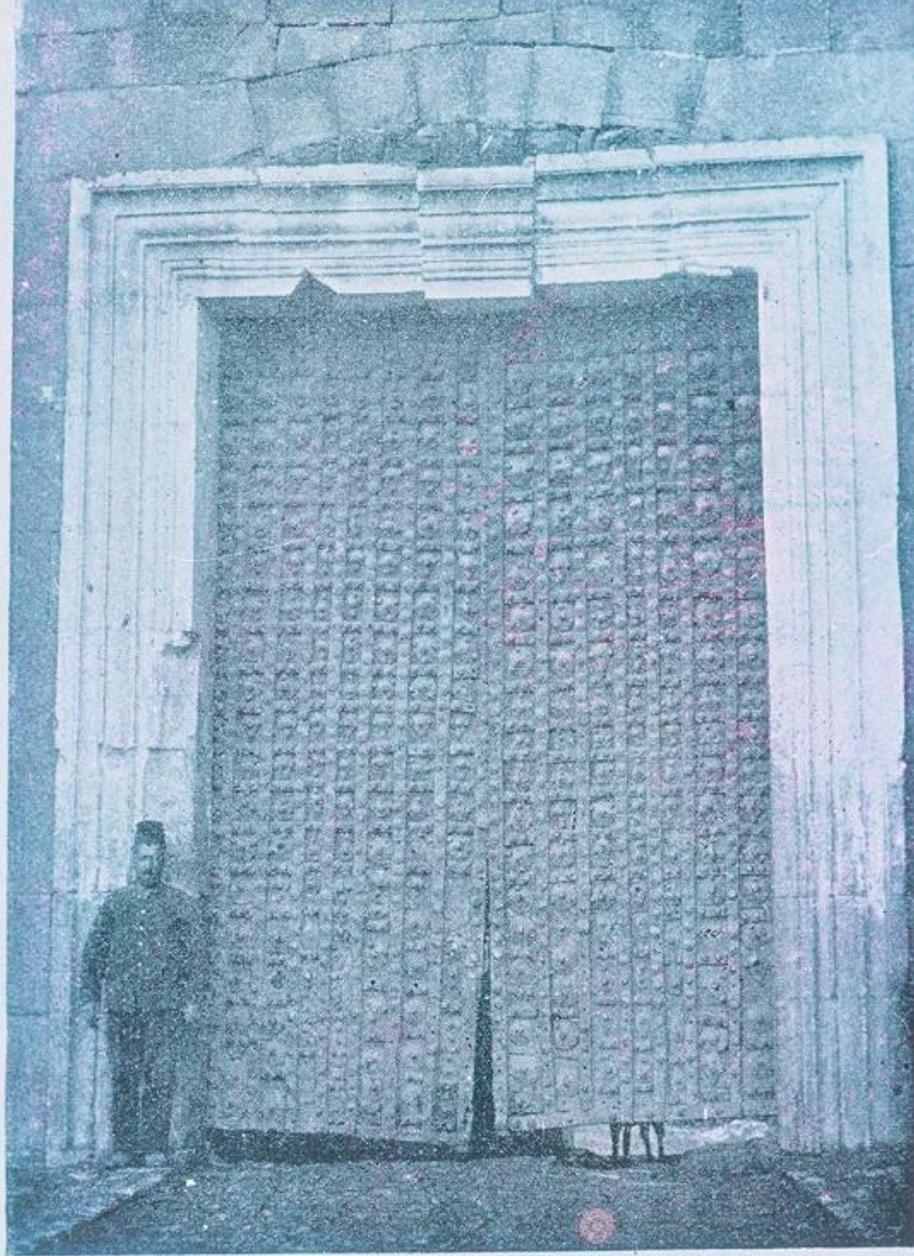
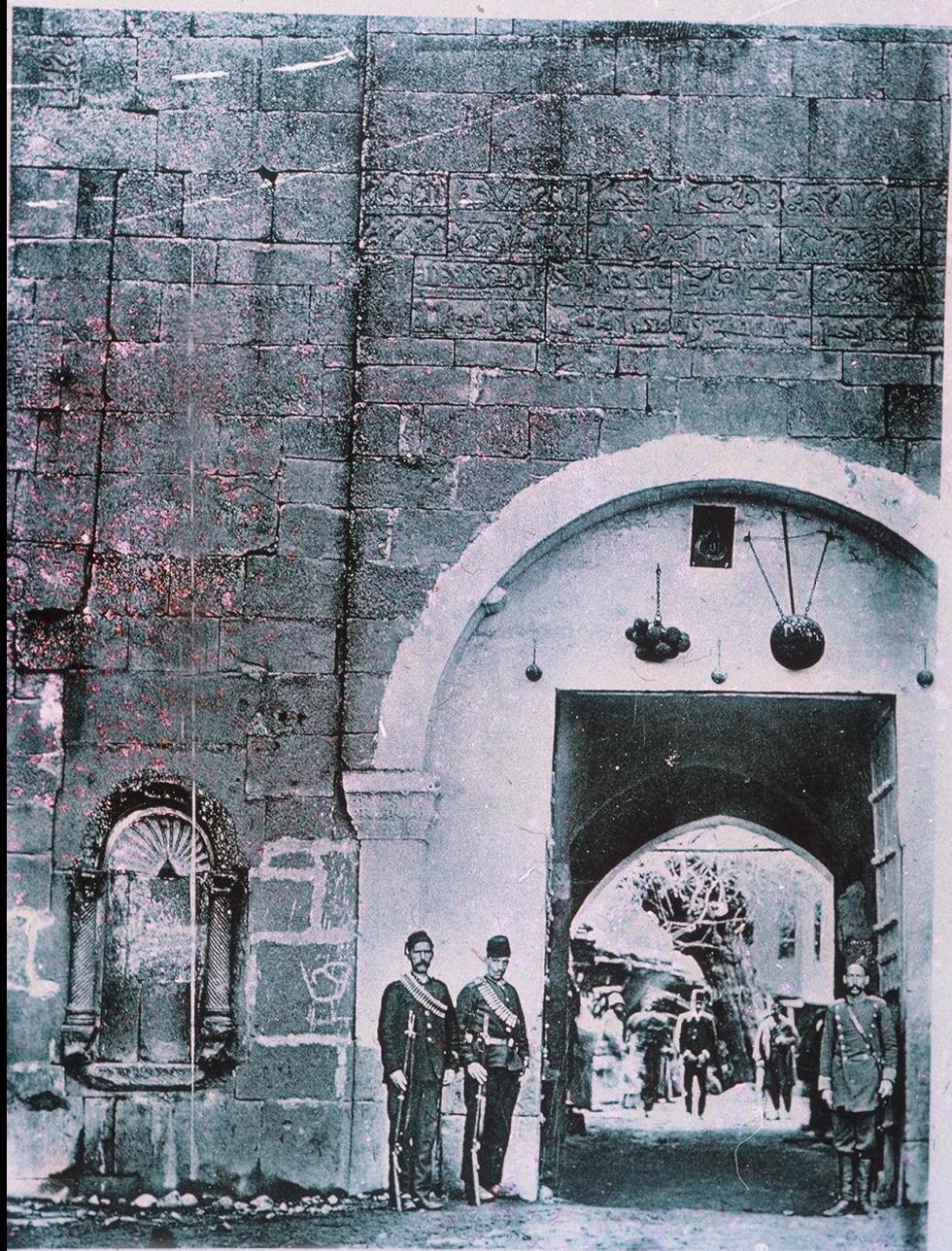

Abb. 243. Diyarbekr, Mardintor: Außenansicht.

an einem Zusammenhange des byzantinischen m

io ar io ar an 50th

Dierbékir (Turquie) Panorama

دہلی ہجرت

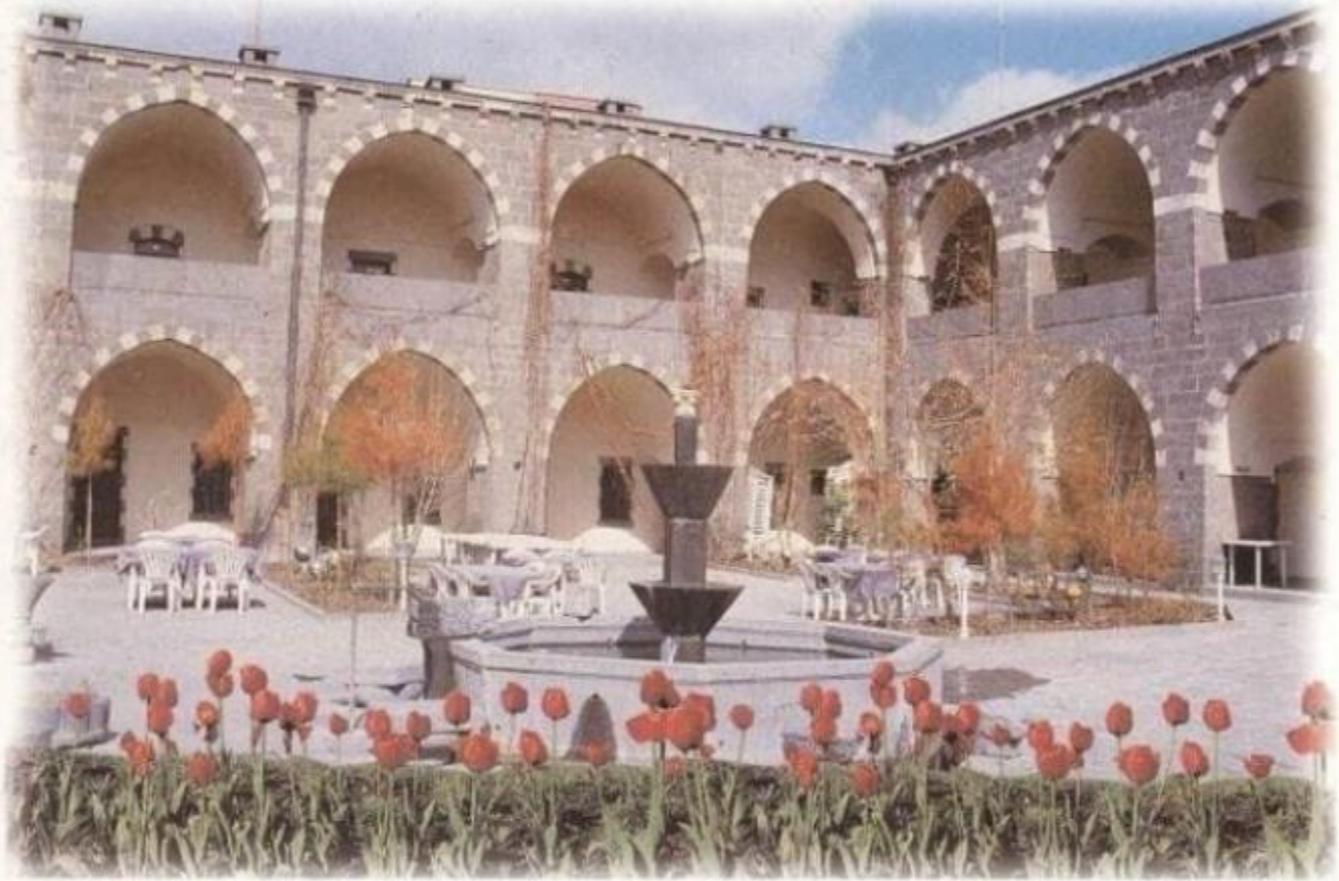

DEVLET GÜZEL
SANATLAR GALERİSİ

DASKAPANI
TANISI DİRİĞİ

Surlardaki Kabartma ve Figürler

1.Kitabeler

2. İnsan Figürü

3. Bitkisel semboller ve hayat ağacı

4. Geometrik semboller

5. Hayvan figürleri

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَأَشْرَفَ عَلَى قَوْمِهِ مَجْدٍ

وَأَشْرَفَ عَلَى قَوْمِهِ مَجْدٍ
وَأَشْرَفَ عَلَى قَوْمِهِ مَجْدٍ
وَأَشْرَفَ عَلَى قَوْمِهِ مَجْدٍ

وَأَشْرَفَ عَلَى قَوْمِهِ مَجْدٍ
وَأَشْرَفَ عَلَى قَوْمِهِ مَجْدٍ
وَأَشْرَفَ عَلَى قَوْمِهِ مَجْدٍ
وَأَشْرَفَ عَلَى قَوْمِهِ مَجْدٍ

Bitkisel Figürler ve Hayat Ağacı:

Dağkapı'daki Hayat ağacı ve kuşların betimlendiği kabartma eşsiz bir sanat eseridir. Selçuklu dönemine ait birçok sanat eserinde görülen hayat ağacı, ağacın tepesinde kartal ve dallarında kuşların bulunduğu kompozisyon çok anlamlıdır. Kuş ayrıca ölümün ve cennetin de sembolüdür

Hayat Ağacı, yüzyıllar boyunca; ana, koruyucu, ölümsüzlük, evren ve hayat sembolü olarak kullanılmıştır ve ebedi hayat isteğinin bir sembolüdür. Anadolu'da değişik uygarlıklara ait birçok eserde de hayat ağacına sıklıkla rastlanmaktadır (1, 3,5,6).

Ayrıca Ulu Cami örneğinde olduğu gibi tarihi yapılardaki sütun başlarında, Roma eserlerinde olduğu gibi yaygın olarak kenger yaprağı (acanthus) deseni işlenmiştir (4,6).

Hayvan Figürleri

Aslan, Kaplan (Pars ?),

Öküz ve Boğa,

Kartal,

Kuş,

At,

Akrep,

Geyik, Keçi, Gergedan (?), Tavşan,

Yılan, Ejderha

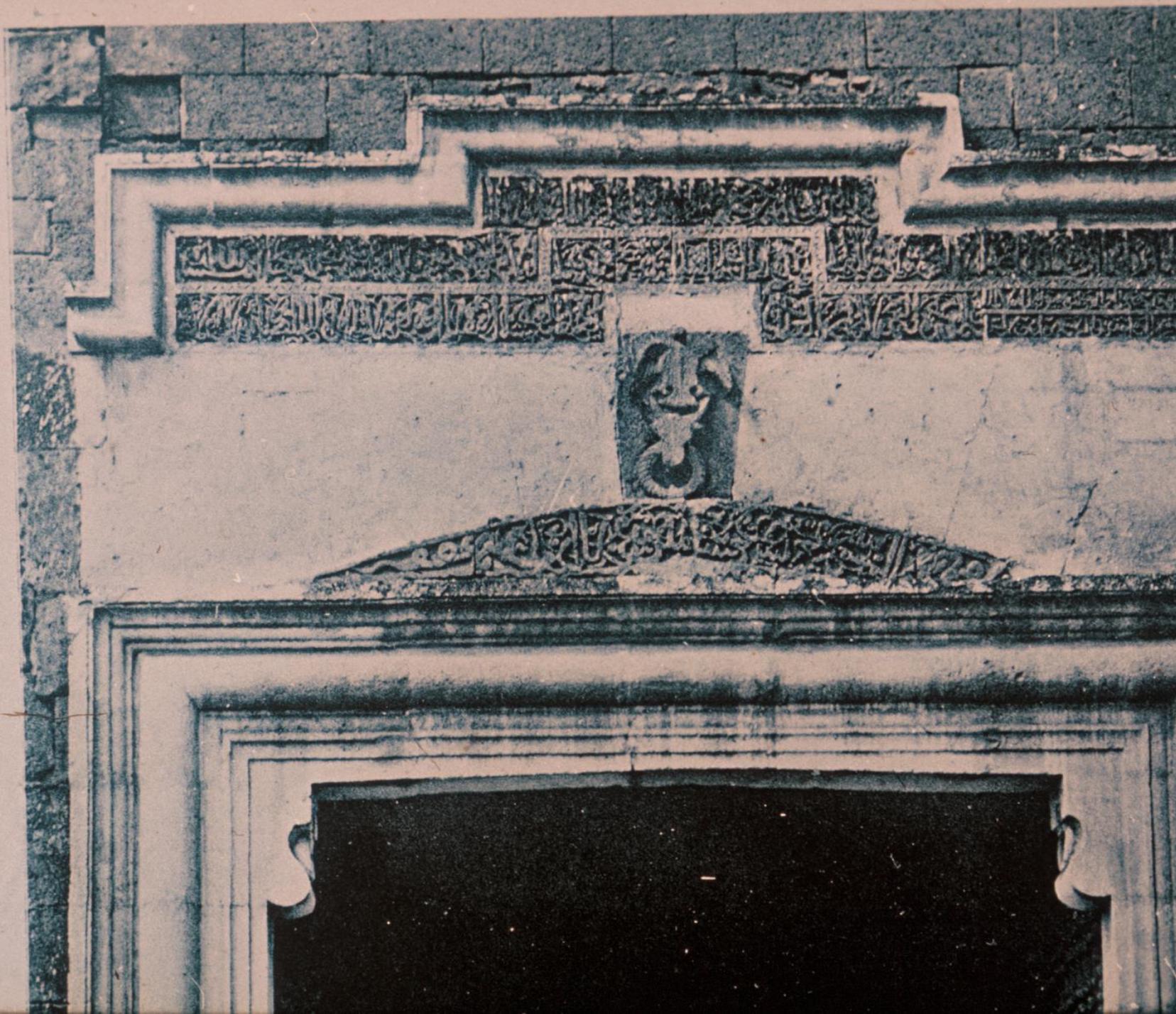

ΚΑΛΟΝΟΡΙΑ

ΠΝ

Geometrik Şekiller

Güneş kursu,

Yıldız,

Gamalı haç,

**Meander motifi (Meander veya Menderes
motifi: Antik Yunan ve Roma dönemi eseridir.)**

ΕΠΙ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ
ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΧΕΥΣ
ΑΥΤΗΣ
ΑΝΤΙΣΤΑΝΤΟΣ
ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ
ΑΥΤΗΣ

ΑΝΤΙΣΤΑΝΤΟΣ

ΕΤΟΣ 2014

INSTITUTIONE
PAPAE ROMANE
SACRE THEOLOGICAE

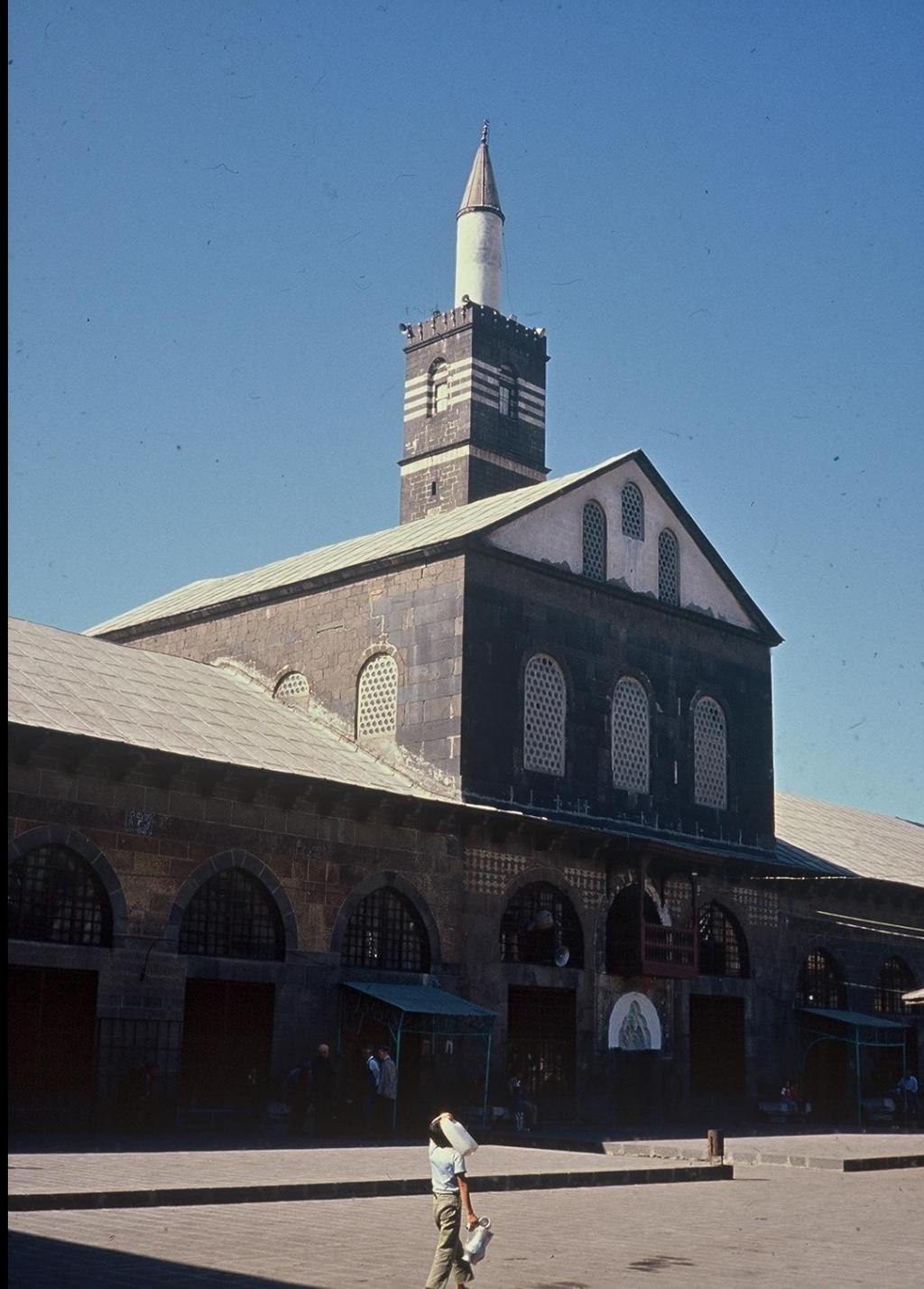

الحق

الله

1

54
2137

Nur Uzunlu

1

